

Freudenthal *cursief*

H. Freudenthal

Praktische Rekenkunde

Aan tafel vroeg Miriam, die nogal trots is op wat ze op school leert, aan Tom: 'Twintig halve centen – hoeveel hele centen is dat? Tom, die zich uiteraard niet door zijn twee-en-een-half jaar jonger zusje wil laten overhoren, gaf het antwoord: 'De halve centen zijn afgeschaft!' Toen repliceerde Miriam, niet minder slagvaardig: 'Maar de sommen niet!'

Ze sloeg de spijker op de kop. Over twintig jaar komt er wellicht een nieuwe *Rekenmethode* uit met een inleiding van de auteur, die ondertussen ook ontdekt heeft, dat er geen halve centen meer bestaan en dat het nu eindelijk uit moet zijn. In zijn boekje heeft hij dan de knoop doorgehakt en schoon schip gemaakt door al die onpraktische en irrealistische sommen op te ruimen. Maar auteurs van rekenboekjes gaan niet over één nacht ijs – evenmin als de uitgevers van schoolatlassen, die de nieuwe drukken blijven uitstellen totdat de definitieve grenzen in Europa door vredesverdragen zijn bezegeld.

In 1947 moest een van mijn jongens op de lagere school nog scheepsladingen rijst, die in *picols* waren afgewogen en met *taels* waren betaald, in *poeds* herleiden en tegen *roebels* verkopen, volgens de wisselkoersen en rijstprijzen van vóór 1914. Dergelijke transacties hebben zijn geest gelukkig niet meer en niet minder bezwaard dan de bewerkingen met de zogenaamde vormsommen, waarin een dikke breukstreep heerst over een grote schare van kinderen en kleinkinderen van breukstrepen. Met het verlaten van de lagere school ben je trouwens van dat gezanik af, tenzij je makelaar in rijst of in breukstrepen wordt.

De Groene, 14-11-1950

Ik herinner me, hoe ik één van mijn jongens in het eerste stadium van zijn rekenvaardigheden uit een aardig boekje de som opgaf: 'Joke gaat met een gulden in de winkel om iets te kopen. Ze mag kiezen tussen een tol voor een dubbeltje, een pop voor een kwartje en een boek voor

vijftig cent. Als ze de winkel weer uitgaat, heeft ze nog negentig cent. Wat heeft ze gekocht?'

Het antwoord van mijn jongen was 'een pop', en op de vraag 'waarom?' was de motivering: 'omdat Joke een meisje is.'

Een jaar later, toen ik die som opnieuw opgaf, luidde het antwoord heel anders, namelijk: 'twee gulden vijf en zeventig!' Want ondertussen was mijn jongen getraind in al die vraagstukken van knikkerende Jannen en Pieten en hij wist dat een verhaal, waar meer dan twee getallen in voorkomen, wordt beantwoord door die getallen bij elkaar op te tellen (waren het er maar twee, dan was er ook nog een kans op aftrekken).

De Groene, 23-5-1953

Ik bedoel bijvoorbeeld vraagstukken zoals één uit een toelatingsexamen dat Tom kort geleden moest oplossen, toen hij zich voor zijn toelatingsexamen voorbereidde: 'Een kilogram goud kostte vóór de oorlog zóveel en nu zóveel; hoeveel percent is de gulden nu minder waard?' Ik verzoek u het niet als pedanterie te willen aanmerken, wanneer ik u verzeker dat ik in minder dan drie minuten wist hoe ik het moest aanpakken en dat ik 'slechts' drie kwartier nodig had om het Tom duidelijk te maken. Voor het eerste moge u overwegen dat ik mathematicus ben en voor het tweede, dat Tom een acht voor rekenen op zijn rapport had.

De Groene, 4-8-1951

Naast deze algemene kalender heeft ieder onzer zijn particuliere: het jaar, toen ik eindexamen deed, het jaar, toen ik voor het eerst Parijs zag, het jaar, toen we gingen trouwen, jaren van geboorten, sterfgevallen, verhuizingen, jaren, waarin een bepaalde film liep of een acteur of dirigent optrad of men een bepaald boek las – ieder onzer heeft zich over zijn verleden zulk een overzicht weten te verschaffen, dwars door de vervelende en nietszeggende rits van jaartallen heen.

Jaartallen zijn vervelend, niet alleen in de geschiedenis.

De Groene, 30-5-1953